

Прописні істини від ООН. Просвіта, сучасність, майбутнє

Лекції з навчального курсу на тему «Підхід ООН до глобального та місцевого розвитку», які організувало Представництво ООН в Україні, присвячені питанням про міжнародні механізми захисту прав, гендерну рівність, забезпечення прав дитини, екологічну та енергетичну безпеку, демографічні виклики, боротьбу з ксенофобією та расизмом, налаштовують на загострене сприйняття реальності.

Чашка кави – 300 літрів води щорічно

Про таку кількість води, необхідну для виготовлення однієї філіжанки напою, розповіла аналітик Програми розвитку ООН в Україні Олена Овчинникова, виступаючи в літній школі, організованій Представництвом ООН в Україні.

– 300 літрів – цифра узагальнена – від потреби води для вирощування кавового дерева до приготування самого напою, – каже пані Олена. Недопивши, ми виливаємо не просто кавову гущу з чашки, а 150 літрів води. А для приготування, приміром, одного гамбургера витрачається близько 2400 літрів H₂O на рік. На перший погляд, незрозуміло: бутерброд – не напій. Проте в наведеній цифрі враховано всі водні витрати – від утримання худобини, м'ясо якої використовують, вирощування для неї пшениці на корм до приготування цього «перекусу».

Часто важливість паливної енергетики гіперболізують. Проте наша держава (як і будь-яка інша) загалом неабияк залежна від наявності водних ресурсів. Тож використовувати їх слід економно – такий висновок із розряду прописних істин випливає з яскравих прикладів, наведених аналітиком.

Що менше українців, то...

Представник Фонду народонаселення ООН Олег Вороненко озвучив прогноз: до 2050 року кількість людей на Землі сягне дев'яти мільярдів (нині вона становить сім мільярдів). Кожен третій буде особою похилого віку, а кількість дітей зменшиться вдвоє. Українців до середини століття налічуватиметься 36 мільйонів. Проте експерт закликав не панікувати від прогнозу і наголосив, що депопуляцію не слід вважати катастрофою. Мовляв, головне – якість життя. Може, з погляду провідників ідеї золотого мільярда, і не треба би-

ти на сполох, однак високий рівень смертності та низький – народжуваності ще ніколи не були показниками високого рівня життя.

На цю проблему, але під іншим кутом зору поглянули представники Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). У представленій нею доповіді наведено цифри, котрі свідчать про порівняно невелику тривалість життя українців – у середньому 71 рік (66 – у чоловіків, 76 – у жінок). Тоді як у Європі цей показник сягає 80 років (77 і 83 у чоловіків та жінок відповідно). Шкідливими звичками зумовлена менша тривалість життя чоловіків. Так, за даними ВООЗ, в Україні щодня палять майже 45% представників сильної статі, тютюнозалежних жінок – близько 8,9%. Щоправда, це стосується тих представниць прекарної статі, які палять кожен день. Нерегулярно палять набагато більше – 33%.

Ще один «ворог» здоров'я – алкоголь. В Україні щорічно споживають 15,61 літра алкогольних напоїв на душу населення. Насправді така кількість не є критичною, у Європі цей показник не набагато менший – 12,2 літра. Проте є відмінність у вподобаннях – тоді як європейці віддають перевагу вину, та ще й під час ситного обіду (що зменшує негативний вплив шкідливих речовин на організм), українці споживають здебільшого напої з високим умістом спирту.

Алкоголізм і як наслідок асоціальний спосіб життя ледь не найчастіше є причиною позбавлення батьківських прав або відмови батьків від дітей. За даними ЮНІСЕФ, 1,2% українських дітей живуть у притулках (в Австрії – 0,4%, а в Норвегії – лише 0,1%). До речі, дитячий будинок – не гірший варіант. Це краще, ніж викидати новонароджених немовлят на смітник. Так звані віконця життя в лікарнях, у яких горе-мама може залишити маля цілком анонімно, варто облаштовувати повсюдно в Україні, так, як це роблять у Європі.

Представник ЮНІСЕФ в Україні Юкі Мокуо у своїй доповіді зупинився на питанні вакцинації. Так, у рідній для доповідача Японії, якщо мама не потурбується, щоб дитину вакцинували, її вважатимуть як мінімум дивачкою. А в Україні близько половини батьків, сумніваючись у безпечності вакцин, застосування яких призводило до каліцтва чи летальних випадків, піддають дітей ризику тяжких інфекційних захворювань. Що це, як не зазіхання на право на життя?

Рівність і довіра

Діти та жінки – найвразливіші категорії населення. Національний програмний координатор *UN Women* (ООН–Жінки) Оксана Кисельова назвала такий промовистий факт: жінки, працюючи на тих же посадах, що й чоловіки, отримують на 22% меншу заробітну плату. На думку експерта, дискримінація жінок у професійній сфері закладається в свідомість людини ще з дитинства. На підтвердження цієї тези вона навела малюнки зі шкільних підручників: на більшості з них хлопчики активні (саджають дерева, вимірюють відстань тощо), тоді як дівчатка, перебуваючи поруч, лише спостерігають або допомагають, їхня роль пасивна.

Проте слід брати до уваги фізіологічні особливості жінки. Щиро кажучи, я проти такої гендерної рівності, коли на дорожніх роботах у помаранчевих куртках «вимірюють відстань» робітниці з ломиками в руках...

Окрема тема – захист прав людини. За даними Універсального періодичного огляду ООН, наприклад, за рівнем свободи преси Україна посідає 126-те місце. Щодо забезпечення прав затриманих, то 65% правоохоронців вважають нормальним застосування тортур під час розслідування злочинів, а 40% не заперечували б, якби дозволили карати за злочини жорсткими методами. Серед установ, до яких громадськість України не має довіри, суди на третьому місці – 65% українців зневірилися у правосудді (перше та друге місця поділяють банки й парламент, яким не довіряють по 69% громадян).

Навчальний курс «Підхід ООН до глобального та місцевого розвитку» не лише теоретичний, а й практичний. Слухачам навчання запропоновано обрати будь-яку проблему та реалізувати власний міні-проект під егідою ООН з метою її розв'язання. Термін його виконання – два місяці, після чого добровольці зможуть презентувати результати своєї роботи у Представництві ООН в Україні. Наприклад, автор статті, перейнявшись проблемою економічного витрачання природних ресурсів, започаткувала у своєму будинку проект з обміну невикористаними, але якісними речами (одягом, предметами побуту тощо).